

MARIONETTERNA I PRAG

- Kärleken är ett förvildat djur, sjunger de tyska rockmusikerna i gruppen Rammstein.

Den öronbedövande scenshowen bjuder på en allvarligt riktad frenesi, som om de vore en grupp målade dockor, som likt robotar avspeglar människan.

Scenografin är redan given; dockorna upptagna och föreställningen redan igång.

Det är som på en marionetteater. Den lilla ridån har just gått och det spännande, kärleksfulla spelet kan börja.

Någon håller i de osynliga trådarna. Dockorna får liv och spelet blir en resa i tiden; en resa eller enkel shoppingtur i det kulturellt anrika Prag.

Agneta Rosendals andra diktsamling har fått titeln: Marionetterna i Prag; med undertitel – Trollkarlen och prinsessan och de andra sagorna.

Min inledande reflexion tar avstamp på försättsbladets ord om kärlekens makt, utslungad av den tyska livegruppen. Det ger mig en anvisning om en intim scenkonst; en dockteater, där prinsen och prinsessan förs fram och åter i en sorts förutbestämd dans. Kanske en ”kärleksdans”, som i Strindbergs Fröken Julie, där utgången redan är given.

”Trådarna” vet redan slutet: dockorna kommer ”att hänga i snaror på väggen” Det är också Rosendals slutrad.

Förra diktsamlingen var en bekännelse till det plågsamma och utsatta. Så är det också nu. Spelplatsen är inte Wien denna gång, utan Prag. Den europeiska storstaden, som sjuder av liv, kultur och stolta traditioner.

Det är Franz Kafkas stad - de utsatta judarnas stad. Det är också en stad med influenser från öst och väst. Här finns den av Kafka så uppskattade judiska teatern, dess humor och intensiva drift med det djupa allvaret, likväl som det förlösande skrattet.

Boken Marionetterna i Prag pryds av en enkelt ritad tuschbild på första sidan. I trådar hänger en konturlös människa. Det kunde vara en av Kafkas romanfigurer. En Josef K., som hänger i den hemliga domstolens trådar.

Rosendals nya diktsamlingen berör och rycker i inre emotionella djup.

En ramberättelse omger det centrala avsnittet, där livet blottläggs, dissekeras, för att åter ”sömmas samman”, återställs. En sorts upptecknade livsbilder, som skär genom livets puls och åder.

Trollkarlen svingar sin stav och prinsessans sidenklänningar frasar i foajén. Men under den ytliga idyllen ligger ”de nyfödda barnen slarvigt på salongens marmorgolv”. Ironins genomlysning anas. Drömmen går i kras och ”läpparna formar sig för att greppa bröstet som inte finns där”.

Two rader formulerar smärtan:

*händer av nåd nedbitna naglar stjärnbeströdda
fingeravtryck in i hennes dröm och ut i snön*

Samlingens huvudparti är en återkommande sång med variationer i dur och moll. Rytmska rader med fallande rytmer, ofta med verb, vilka förstärker rörelserna. Händelser avlöser varande, utan punkt- eller kommatecken.

Men mitt i sagen finns också rädslan, mörkret och kylan, hatet, såväl som den besatta kärleken. Det förutsägbara finns där, som när ”en blank värja hänger som ett ornament över dörren”.

Rosendal drar förföriskt i trådarna.

En kattunge leker med skärvor från stjärnor, medan vattnet i tvättfatet är täckt med en hinna av is. Allt medan prinsen rider över ängens alla blommor: ”hästars tänder maler havre

maler flickans/ hårda längtan". "Det är vackert, sagolikt. Han letar allt som fallit undan, kysser samman del till del." Och som en fond av ljus stiger solen upp från sitt fäste, för att ge scenen liv. I samlingen mitt heter det:

*solen stiger bortom branten lyfter mörkret
från sitt fäste*

*fäller ljuset över marken speglar vitt i röda
vattnet*

*speglar sig i flickan kött blänkande öppet
rött*

*solen vrider henne ådror tvinnar dem likt
serpentin*

*andas hårt i hennes öra lockar fram ett ljus
från munnen*

Mot slutet kommer också de stora livfrågorna; gåtorna, som inte har lösts, sagorna, som inte har något lyckligt slut. Eller den verklighet, som inte stämmer med scenens drömmande aktörer.

*ska hon hinna träckla huden sy ihop det
skinn som brustit*

eller:

*ska hon ord foga samman hindra solens
bittra strålar*

Kanske handlar det just om Jurij och Lara. En kärlekssagas Tristan och Isolde, som slutar i bitter, uppgiven tomhet, död. En smärtsam saga, som övergår i verklighet. De unga, som går en gemensam död till mötes, i det av nazisterna alltmer trängda gettot i Prag.

Kriget känns nära. Men också den dockteater, som visar upp smärtans och glädjens dockor; dessa, som befolkat våra inre scener, hjärtats teater!

Agneta Rosendal har åter skrivit en samling dikter, vilka glänsar av form och styrka. De äger en unik glöd, styrka, som är unik i nutida svensk diktning.

Hans-Evert Renérius

Agneta Rosendal: Marionetterna i Prag. Trollkarlen och prinsessan och de andra sagorna. Nya Doxa.